

100 ÉVES AZ ÓZDI KÓRHÁZ

Emlékek a gyógyítás
multjából

A gyógyítás szándéka szinte egyidős az emberiséggel. Az életösztön diktálta a szándékot. A fokozatosan felhalmozódó tapasztalatok, és a lassan meginduló kutatás pedig kialakította az egészség helyreállítására szolgáló ismereteket. Ez az évezredek alatt összegyűlt tudás rendszerbe foglalva lassan tudománnyá érett.

A múlt század közepén e-tájon is a kuruzslás igen elterjedt volt. Közegészségügy, szociálpolitika hazánkban szinte nem létezett. Ez rendkívüli elmaradottságot jelentett: nagy volt a gyermekhalandóság, a nyomor, a rossz táplálkozási viszonyok következtében pusztítottak a betegségek, a járványok. A falusi nép a sebészekhez és a kuruzslókhoz volt szokva, akik a köpülőzést, piócázást, érvágást használták gyógymóddul. Az orvosokat egyáltalában nem, vagy csak a legvégső esetben vették igénybe. A megelőzés és a gyógyító munka rendkívül alacsony színvonalon állt.

A szociális betegvédelem legrégebbi ágazata a kórház intézménye. A kórház, amely eleinte teljesen a magán-jótekonyságra támaszkodó intézmény, szegényház volt, majd pedig a járványügyi elkülönítés célját szolgálta, a XVIII. század végétől kezdve fokozatosan alakult át gyógyító intézménnyé. Ebből a szempontból a kórházügy terén igen jelentős haladás történt a múlt század második felében.

Ebben az időben, 1888-ban alapították Ózdon is az első kórházat. A 100 évvel ezelőtti közegészségügyi általános állapotokhoz képest igen nagy előrelépés volt az ózdi vasgyári kórház alapítása, a Társ-pénztár kötöttségei és megkülönböztetése ellenére is. A 25 ezer lakosú Miskolc megyei székhelyű város csupán mintegy 20 évvel előzte meg az ózdi kisközségi kórház építését.

A gyártelep fejlődése, a munkásság számának növekedése nyomán az 1888-ban létesült kórház ötven éves fennállása után kicsinek bizonyult. Ugyanakkor a nehéz munkát végző munkás, bányász és kohász valóban megérdemelte, hogy a munkaadó vállalata alkalmat és eszközöket nyújtson egészsége épségben tartására, illetve betegség esetén megfelelő gyógykezelésre.

Ez az elgondolás indította a társulat vezetőségét arra, hogy ismét áldozatokat hozva, ózdi gyártelepén új, nagyszabású, a kor követelményeinek mindenben megfelelő, a legmodernebb védekező és gyógyító eszközökkel felszerelt kórházat létesítsen. Így került sor a mai kórház építésének megkezdésére 1939-ben. Sajnos a második világháború miatt csak 1949. október 16-án kezdte meg működését, mely korszerű épületben, megfelelő körülmények között indult meg, 150 ágygal.

E kiállítás keretében mutatjuk be a kórház 100

éves történetét a tablókön elhelyezett fotók és levéltári dokumentumok segítségével. A kiállítás másik részében, a vitrinekben tárgyi emlékek sorakoznak, amelyek valamilyen formában a gyógyítást szolgálták.

A nyitóablón Ózd panoráma-képe látható az 1917-ben készült fotókon, majd alatta az 1898-ban Dovala József rajzolta térkép. A következő ablón az 1888-ban épült ózdi vasgyári kórház alapításának okiratait szemlélhetjük meg. A következő néhány ablón a vasgyári kórházat mutatják be a képek. A belső felvételek betekintést nyújtanak a kórház életébe, élénk tárulnak a gyógyítás eszközei, a kórházi berendezések. Ezt követik azok a tablók, amelyeken a levéltári források tájékoztatnak bennünket a 100 éves kórház életéről, tevékenységéről, a gyógyító munkát végző orvosok és szakszemélyzet munkájáról. A dokumentumok 1870-től szinte napjainkig végigvezetnek a közegészségügy ózdi és Ózd környéki fejlődésén. Végül a záróablókön az Ózdi Városi Kórház életét, gyógyító tevékenységét, valamint az 1988. október 14-i centenáriumi ünnepség fotóit mutatjuk be.

A kiállítás másik része, mely a gyógyítás relikviáit tartalmazza, a vitrinekben van elhelyezve. Megtalálhatók a XVI. századból származó, és a mai orvosi és gyógyszerészkönyvek, orvosi tanácsokat adó könyvek, az egészségre való oktatás tankönyvei,

van közöttük - nem kevés, - kézzel írott is. Láthatók orvos, gyógyszerész és baba oklevelek. A tárgyi emlékek között, - melyek a gyógyítás szolgálatában álltak, - megtalálhatók a régi patikaedények, láb-bal hajtós fogfúró, látszerész doboz, bábatáska, századfordulói mikroszkóp, mocsárlecsapolási terv térképe, hordozható Farád készülék, és még több más relikvia.

A kiállítás harmadik része már nem a kórház története, és a gyógyítás múltjához kapcsolódik. Ezeken a tablókön a kórház névadójának, Dr. Almási Balogh Pál orvos tudós-akadémikus életútját, munkásságát mutatjuk be, aki e tájon született, Nagybarca községben, és Kossuth-Széchenyi háziorvosa volt.

A kiállítás méltó emlékezés a munkásvárosban alapított 100 éves kórházra, a gyógyítás történetének bemutatására, valamint a kórház névadójáról való megemlékezésre. Valamennyi kiállított dokumentum több mint egy éves gyűjtő, kutató és feldolgozó munka eredménye. Ebben a munkában igen nagy segítségemre volt: Dr. Gazda Tibor körzeti orvos, Dr. Polencsik Józsefné főgyógyszerész, és a miskolci Herman Ottó Múzeum, amelyekért köszönetemet fejezem ki.

Nagy Károly
helytörténész

ALMÁSI BALOGH PÁL
született 1794. meghalt 1867.

Kohászati Gyártörténeti Múzeum
1989. január 23. - július 31.